

Szerkesztőség
es
kiadóhivatal:
KASSA
Kossuth Lajos-utca 16.

Szerkesztőségi
telefon: 150. sz

NAPLÓ

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉS:

Helyben:
Egy évre . . . 14— korona
Fél évre . . . 7—
Negyedévre . . . 3:50

Vidéken:
Egy évre 20 korona
Félévre 10
Negyedévre 5
Egyes szám ára 4 fill.

HÍRDETESEK FELVEIETNEK: A kiadóhivatalban, Kossuth Lajos-utca 16. szám alatt. (Bejarat a Fazekas-utcaról.) Telefon 150. szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MURÁNYI JÓZSEF.

Kapható minden dohánytözsdében.
Megjelenik délután 5 órakor.

Politikai szemle.

— Politikai munkatársunk távirata. —

Kassa, nov. 14.

A képviselőház a munkásbiztosításról szóló javaslaton kívül tegnap letárgyalta Kossuth Ferenc közgazdasági javaslatait s az elnök a mai ülésre a tegnap elintézett két javaslat harmadszori olvasását tűzte ki. Ha a pénzügyi bizottság csütörtökön betérjeszti a költségvetés letárgyalásáról szóló jelentést, akkor felfüggeszti a Ház üléseit és előreláthatólag hétfőn már megkezdődik a budget vita, a melyet csak a delegacionális ülések ideje alatt szakítanak meg, amikor a munkásbiztosításról szóló javaslatot fogják tárgyalni. A javaslat a jövő héten kerül a pénzügyi bizottság s onnét a pártok elé. Arra való tekintettel, hogy ennél a javaslatnál sok felszólalás várható, a koalíció pártjai a jövő hét végén a javaslat tárgyalására közös konferenciát fognak tartani.

Értesülésünk szerint Wekerle Sándor miniszterelnök szombaton Bécsbe utazik, hogy a királynak jelentést tegyen a delegációról. Ekkor állapítja meg a király budapesti idejét és budapesti időzésének a programját. A miniszterelnök, mint a közép-európai gazdaszövetség magyarországi elnöke, részt vesz Bécsben a gazdaszövetség gyűlésén is. Wekerle bécsi útjával kapcsolatosan a kormány csütörtökön délután miniszteri tanácskozást tart, melyen az adminisztratív ügyeket vitatják meg és a delegáció dolgairól tanácskoznak.

Londonból jelentik, hogy Edward angol király Henry Rormánt, az alsó ház tagját, aki az Eigthy-klub budapesti kirándulását vezette, a kirándulás körül szerzett érdemei elismerésül lovagi rangra emelte. Ebből az alkalomból a német sajtó ismét jónak látja keserű kirohanásokat intézni Magyarország és az Eighty-klub ellen. Ezekre és a régebbi támadásokra is most megfelel Edward király kiáltása.

Nagy Ferenc beszéde, melyet a trencsén megyei alkotmánypárt alakuló gyűlésén mondott és a mely a negyvennyolcasok és hatvanhetesek fuziójáról szól, a politikai világban élénk megbeszélés tárgya. A vérmezebb számíthatók már a fuzió időpontját is tudni vélik: azt mondják, márciusban lesz lehetséges, a mikor

már az alkotmány biztosító törvényjavaslatok is el lesznek intézve. A fuzió szükségességét a kültöldi és főleg a bécsi pénzügyi körök bizalmatlanságával okolják meg, mely körök folyton attól tartanak, hogy a radikális függetlenségek jutnak uralomra. Említik, hogy Kossuth mindenik beszéde után egy csomó magyar értéket dobnak piacra, külföldön annyit azonban már most meg lehet állapítani, hogy a fuzió eszméje nem életképes és meg fog törni a függetlenségi párt erején, mely nem engedi nagy elveit semmi féle fuzió elmélettel elhomályosítani

Kassai tanítók ügye a közigazgatási bizottságban.

Herboly ellen fegyelmi vizsgálat.

Cserny Józsefet felmentették.

A kassai iskolaszék tulsótétén látta a kassai tanítótestület közgyűlésén történt politikai demonstrációt. S ahelyett, hogy az elnökséget, mint a gyámoltalan vezetés következtében ennek a határozatnak elsősorban részeseit felelősségre vonta volna, az iskolaszék éppen a nagyrészt hibás elnök Sudy K. János jelentése alapján pálcát tört tanítók gyűlésén beszédet mondott tanítók, Herboly Ferenc és Cserny József felett s mindkettővel röviden végzett. A közigazgatási bizottság felfüggesztésüket kérte. A közigazgatási bizottság tegnap délután tartott ülésén foglalkozott az iskolaszék javaslatával s a reakcionárius kérelmet egyszerűen elutasította s úgy határozott, hogy Cserny Józsefet felmenti, ellene semminemű további lépéseket nem tesz, ellenben Herboly Ferenc községi tanító ellen a fegyelmi eljárást megelző vizsgálatot elrendeli. Cserny József felmentése után, különös, hogy Herboly ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendelték. Ebben a formában sem áll meg a vélemény szabadság korlátozása. Mert mit mond a törvény. A tanító ellen elrendelhető a fegyelmi vizsgálat:

1. Ha megsérti, vagy hanyagul teljesíti a törvényben vagy szabályrendeletben előírt kötelességet.
2. Ha a tanulókkal durván bánik.
3. Ha erkölcsi kihágást, vagy
4. Polgári büntényt követ el.

Ez esetben elrendelhető a fegyelmi vizsgálat.

El kell rendelni a vizsgálatot, ha magán, vagy nyilvános helyen olyat mond, ír, vagy olyan képes ábrázolatkot terjeszt, melyek az államterületi ép-

ségét, alkotmányosságát, nyelvét, vagy nemzeti jellegét veszélyeztetné.

Ily esetekben viselt állásának elvesztésére is ítéltető.

Az első négy pont egyike sem alkalmazható Herboly ellen. Csupán a következő szakasz. Amde mondott-e Herboly olyan beszédet, ami alkotmányunk, nyelvünk, területi épségünk, vagy nemzeti jellegünket sértette volna. Mi úgy tudjuk, hogy nem és mindazok, kik beszédét végighallgatták állításunkat megerősítik. De menjünk tovább, ha ez utóbbi alapján rendelték el a fegyelmi vizsgálatot, miért nem végez teljes munkát a közigazgatási bizottság. Hiszen az ilyen bűnökkel terhelt tanító egy pillanattig sem maradhat az iskolában, a tanfelügyelői felterjesztésre nyomban elcsaphatja a kultuszminiszter. Nem is kimélték volna Herbolyt, ha bűne valóban ilyen természetű volna. Már pedig ha nem bűnös, minek veszélyeztetni a tanító erkölcsi tekintélyét nyilvánosan szellőztetett ügygyel tanulói előtt! Talán ezt nem tartja sérelmesnek a népnevelésre a kassai iskolaszék, melynek hadakozása oly sokban emlékeztet a szélmalom harcra.

Aranyborjú törvénykönyvünkben.

A virilisták rendszere.

Megérett a temetésre.

Kassa városa közhírré tette a virilisták névjegyzékét. Felszólalhat ellene bárki. Ha őszintén akarna beszélni Kassa polgársága, egyszerűen letenné a virilisták névsorát és egyhangulag azt kiáltaná: *suba vele!*

Ma már tulhaladott álláspont, hogy a virilizmus rendszere tarthatatlan. Kétségtelen az, aki a legtöbb adót fizeti, semmiképpen sem bizonyítja azt, hogy a községi politikához ért. Végtere is az, hogy a virilisták viszik a községi politikában a főszerepet, csak azt bizonyítja: Magyarország egy régi konzervatív kor csufságképen hátramaradt hagyományának hódol.

Azt lehet mondani, hogy az egész országban mozgalom indult meg a virilizmus eltörlésére. Mindenfelé azt követelik, hogy választottak — a polgárság bizalmának letéteményesei intézzék a községi politikát. Budapesten, a Saskörben, a fővárosi bizottsági tagok konferenciát tartottak arról, miképp lehetne eltörlöni a virilizmus intézményét. Nagyváradon elhatározták, hogy feliratot intéznek a képviselőházhoz a virilizmus eltörlése érdekében.

Hogy a képviselőház milyen állást fog elfogadni ebben a kérdésben, erről könnyű mesterség szomorú, de jogosult jövődőlésekre bocsátkozni. Ez a parlament nem tulságosan lelkesedik az eszméért, mikor majdnem valamennyi képviselő virilista. Pe-

dig a képviselők tudhatnák legjobban, mit jelent a virilis rendszer.

A törvényhatóságok akarata a törvényhatósági bizottsági tagok útján nyilvánkozik meg és érvényesül. Ezekben a bizottságokban *nem a nép választottjai* vezetnek, hanem azok, kik az adójuk révén kerültek be. A választott bizottsági tagok személye folyton változik, míg a virilisták folyton benmaradnak.

Nem volna-e helyesebb, ha olyanok határozának a községi politika kérdéseiben, akiknek érdeke közös a választókéval s akiknek a mandátuma a választók megelégedésétől függ? A törvényhatósági tisztviselő is tisztában van azzal, hogy kiknek a kegyétől függ az állása. A bizottság fele virilista, akikre folyton számíthat. Ha nekik megnyeri a jóakarát, biztosítva van a restaurációk alkalmával az állása. Nem valószínű, hogy akad polgármester vagy alispán, városi tanácsos vagy főszolgabíró és így tovább, a ki negligálja a kenyerét és a virilisták akaratával szembeszál. Következik ebből a magyar közigazgatás ezer nyomorusága.

A virilisták rendszere bizonyítja, hogy a törvényhatóságokban *nem a nép akarata* dönt, hanem a vagyon szava. Pedig ez konzervált rész a középkori alkotmányból. Az idők szelleme nem kedvez neki. Itt az ideje, hogy elseperje a — nép.

Újra a Kazinczy-kör.

Ki a hibás?

A közönség, vagy vezetőség?

Erdemül tudjuk be, hogy sikerült a Napló hasábjain között cikkeknek a Kazinczy-kör iránt érdeklődést kimutatni. Elértük, ha erősebb eszközökkel is, hogy a Kazinczy-kör sorsa figyelmet ébresztett s nemcsak a kör ügyeivel foglalkozó tagok, de a közönség, valamint többi lapársaink is felismerték, hogy csinálni kell valamit, ami új életre keltené sorvatag kulturegyesületünket. Ebben az ügyben még nem hangzott el az utolsó szó s reméljük a hírlapi vitákat a Kazinczy-kör beléletében mihamar tettek követik. Ma a következő levelet kaptuk:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Talán visszaélek a tisztelt olvasó közönség türelmével, midőn még mindig a Kazinczy-kör ügyével foglalkozom, de azt hiszem, helyesen cselekszem az ügy érdekében, ha megjegyzéseimet még azon melegeben folytatom.

A közönség nagy része csupán oly társaságot lát a Kazinczy-körben, mely irodalmi célokat követ, főként tehát az irodalommal foglalkozó embereket keveri tagjai sorában. Ez tévedés. Nagyon helyes az a fel-fogás, hogy azok, hogy úgy mondjam, adják ott a hangot, de távol állt mindig a körtől, hogy Akadémiát vagy Petőfitársaságot akarna játszani. A Kazinczy-kör társadalmi életünk élénkítésére törekedett mindig s csak természetes, hogy az irodalom ápolását erre első sorban célravezetőnek tartotta és tartja ma is.

Nem hangsúlyozhatom eléggé, hogy az anyagi erők csekélységén mulik, hogy a kör törekvései nagy részben hajótörést szenvednek. A nyíregyházi — gondolom Besse-nyey — társaságot mi nem követhetjük abban, hogy a budapesti opera primmadonáival brillirozhassunk estélyeinken; mert nem bírjuk tedezni uti és egyéb költségeiket, a Kazinczy-kör felolvasásaira ráfizet.

Nekünk meg kell elégedni azokkal a szereplőkkel, akik lelkes önzetlenséggel ajánlkoznak a munkálkodásra, másutt a felolvasó tiszteletdíjat kapnak. S a körnek kezdettől az volt az intenciója, hogy nem akart idegen tollakkal ékeskedni, pedig talán tehetne volna.

Első cikkemet még a múlt hét végén irtam és adtam át a szerkesztőségnek. Ismerem kezdettől fogva a nehézségeket, a melyekkel a Kazinczy-kör küzd. Cikkekkel tehát nem akartam támadni, amint nem is hibáztattam személyeket. Sőt vallom és hirdetem, hogy míg oly kevesen vagyunk t. i. a kör tagjai, amíg a város erre hivatalos közönsége távol tartja magát körünktől, addig jogosnak sem tartom a bírálatot, sőt inkább károsnak, mert elkedvetleníti azokat, akik ma a kör ügyeivel törődnek.

Felhívjuk a közönséget, lépjen be tömegesen a Kazinczy-kör tagjai közé s szívesen helyet engedünk azoknak, akikről reméli a kör felvirágzását. Ha a kör tagjaivá lesznek, úgy formálhatják saját képükre az egyesületet.

Kemény Lajos.

Közreadjuk a fenti cikket azon megjegyzéssel, hogy mi a Kazinczy-kör működéséről írott cikkekben körvonalaztuk a kör működési terét, megmondtuk, hogy modern, tudományos irányú telovlasásokat kell tartani, mert a közönség ez után vágyakozik s van városunkban elég erő, mely kielégíthetné az erre irányuló közönyt. Fenn-tartjuk eme kijelentésünket továbbra és annál inkább is, mert senki az ellenkezőjét nem állította, annál kevésbé bizonyította. Ugyiszintén az ellen sem emelt szót senki, hogy a kör vezetése rossz kezekben van.

Ezt a két momentumot tehát leszögezzük és konstatáljuk a kettő közti okozati összefüggést, valamint azt is, hogy minden, a nem is általunk felhozott bajok és fogyatkozások kuforrása a rossz vezetés.

A kassai Rákóczi szobor.

Hol a nagybizottság?

Ki tud róla?

Két hete immár, hogy a kassai dóm kriptájában nyugszik minden idők legnagyobb, legideálisabb szabadsághőse Rákóczi fejedelem. Elmúlt az ünnepi felbuzdulás, most már akcióba kell, hogy lépjen a társadalom, a Rákóczi-émlék dolgában. Itt az ideje, hogy a kassai Rákóczi-szobor nagybizottsága életjelt adjon s már egyszer elhatározott, de meg nem való-sított országos akció érdekében cselekedjék.

Bármily szűkös anyagi körülmények között él is az ország közönsége, nem hisszük, hogy magyar ember ne tartsa első kötelességének, adományával lehetővé tenni, hogy minél előbb monumentális emlékmű kirdesse Kassa piacán Rákóczi fejedelem emlékezetét. A legkevesebb, amit méltán elvárhattunk a kassai Rákóczi-szobor nagybizottságtól, hogy hivatását haladéktalanul teljesítse.

Ha pedig nincs kedve vagy ideje az országos mozgalom megindításához, adja át helyét másoknak, kik szívesen fáradsnak a közügyért.

TÁVIRATOK ÉS TELEFON-JELENTÉSEK.

A képviselőház ülése.

A képviselőház mai ülésén Rakovszky István elnökölt. Napirend előtt felszólalt Keszits Antal és mosakodni kezdett, a miért

tegnap, a mikor a főváros érdekében folyt a vita, nem volt jelen a Ház ülésén. Szólv Pozsonyban volt s így nem védhette meg a főváros érdekeit.

A mértékhibeletesítő javaslat folytatólagos tárgyalásának megkezdésekor felállt Vá-zsonyi Vilmos és konstatálni kívánta, hogy ily fontos javaslat tárgyalásánál nem határozatképes a Ház. Rakovszky megszámlál-tatja a képviselőket és kitűnik, hogy csak 85-en vannak jelen s ezért félóra felügg-eszti az ülést. Egy jó félóra telt el, a míg végre a határozatképességhez még hiányzó képviselőket városszerte összeharangozták s így vagy 122 képviselő előtt folytathatták az ülést. A javaslat letárgyalatván, egy óraker rátértek az interpellációkra.

Nagy Sándor interpellálta meg a kormányt a januárban lejáró M. A. V.-féle szállítási kedvezmények tárgyában. Kérdi a kormányt, hogy gondoskodott-e róla, hogy a szállítási kedvezmények lejártával újabb tarifális kedvezmények leptessenek életbe? Nagy ezután szóva tette azokat a gabona-szállítási kedvezményeket, a melyeket a Tisza-Duna csatornákon élveznek. Kossuth Ferenc nyomban válaszolt az interpellációra. Nagyon természetes, — ugymond — hogy Magyarországnak olcsó közlekedési eszközökre van szüksége, különösen a gabona-szállítás tekintetében s így a kormány első feladata, olcsó tarifák létesítése.

Epen azért indokolatlan és időszeretlen volt a kormányt most meginterpellálni, amikor még a javaslat hivatalos eljárás alatt van és még nincs a nyilvánosságának szánya. Azután meg ezzel kapcsolatban több kérdést kell elintézni. Nagy hibákat kell jóvá tenni, amit az előző kormány követett el e téren. Kossuth erre megemlítette, hogy a a Fejérvary-kormány mintegy 2000 vaggont adott kölcsönbe külföldi államoknak.

Elég gazemberség! — kiáltották közbe.

Kossuth amellet, hogy a vagon-kölcsönt felmondta, egyuttal újabb kocsikat rendeltek meg.

Kossuth válaszát a Ház helyesléssel tudomásul vette, amire az ülés véget is ért.

Zubovics és Wekerle a lóverseny ellen.

Zubovics Fedor ma délben a Házban felkereste Wekerle miniszterelnököt, hogy pártfogását kérje a lóverseny és a totalizátor megrendszabályozása tárgyában. Wekerle szívese felajánlotta közbenjárását.

Vidéki előfizetőinket, akik a kiadóhivatal felszólítását megkapták, tisztelettel felhívjuk, hogy a hátralék kifizetése iránt haladéktalanul intézkedni sziveskedjenek.

UJDONSÁGOK.

A kassai tábori főpap tragédiája.

Hulláját kirabolták.

Elütötte a vonat.

A budapesti rendőrség megállapította, hogy Szeghény József kassai tábori főpapot a dunakeszi állomás körül a 12 óra 5 perckor érkező exprezs vonat elütötte. A főpap a 179. számú órährtól, mintegy 100—200 lépésnyire az árokban feküdt. Kabátja kigombolva, inge ruháiból kihuzva, cilindere pedig — polgári szalónruha volt rajta — messze tőle az uton feküdt.

Előzőleg éjfél előtt 11 óraker egy vasuti ór látta a dunakeszi állomás körül. Az ór megkérdezte tőle:

— Hova megy?!

Garzó Bertalan minta-antikváriuma Kassa Andrassy-palota. MEGNYILT a kölcsönkönyvtár új művekkal magyar, német és francia nyelven. Előfizetés 1 óra 60 krajcár. — Ugyanott kincses kalendárium és Mikszáth „Almanach” 1907. évre 2 korona helyett 80 krajcárért kapható. —

MIÉRT VÁSÁROL MINDENKI

RADÓ BÉLÁNÉNÁL OSZTÁLYSORSJEGYETI

1-ször, mert Radó Béláné sorsjegyei közül minden második nyer;
2-ször, mert Radó Béláné ügyfeleinek a nyereményeket minden lovonás nélkül azonnal kifizeti;
3-szor, mert Radó Béláné vevőit páratlan előzékeny és figyelmes kiszolgálásban részesíti;
4-szer, mert Radó Béláné ügyfeleinek semmi néven nevezendő költséget nem számít fel;
5-ször, mert Radó Béláné minden húzás után azonnal ésdíjtanul hivatalos uyereményjegyzéket küld és végül
6-szor, mert Radó Béláné sorsjegyzületében közismert elv: a teljes titoktartás.

Ergo: Megfoghatatlan, hogy lehet máshol osztálysorsjegyet vásárolni, mint

Radó Béláné sorsjegyzületében
Kassa, Deák Ferenc-utca 21. szám alatt.

DIÓSY BÉLA

csörögi borkereskedése

fő-utca 49. szám.

Hideg csemege ételek. Kitűnő borok kimérve és nagyban. Palackozva 10 üveg vételnél házhoz szállítva ajánlja magát az uri közönség pártfogásába.

THE BERLITZ SCHOOL OF LANGUAGES.

Legnagyobb nyelvtanítási intézet

hölgyek és urak részére (Berlitz M. Dé tanár fővezetése alatt).

Tanítás francia, angol, olasz, spanyol, magyar, cseh és lengyel nyelvből az illető nemzetek tanítói által a világhírű „Berlitz”-féle módszer szerint.

Eredmény biztosítva. Próbáorák ingyen
Jelentkezések naponta délelőt 8—10 óráig s délután 1—4-ig.

Jelentkezni lehet Vitéz A. könyvkereskedésében.

Világkiállítás St.-Louis 1904. „Grand Prix”
Világkiállítás Páris 1900. 2 arany érem

Kiadó: Műrany: Jozsef.

A XIX. OSZTÁLYSORSJÁTÉK

november 22. és 23-iki
I-ső osztályu huzásához
(Főnyeremény 60.000
K) sorsjegyeket ajánl:

Nyulászi Béla

sorsjegyzülete

Kassa, fő-utca 12 szám.

$\frac{1}{1} = 12 \text{ kor.}, \frac{1}{2} = 6 \text{ korona},$
 $\frac{1}{4} = 3 \text{ kor.}, \frac{1}{8} = 1'50 \text{ kor.}$

KASSAI TAKARÉKPÉNZTÁR.

ÉRTESÍTÉS.

Ezennel értesítjük a t. közönséget, hogy az eddigi $3\frac{1}{2}\%$ mellettelhelyezett betét kamatlátat f. hó 1-től

4 százalékra emeltük és az új betéteket is 4% -kal kamatoztatjuk; a betéti kamatadót az intézet viseli.

Kassa, 1906. nov. 2.

Az igazgatóság.

BAUERNEBL ÉS FIA, KASSA

SÖRFÖZDE ÉS MALÁTAGYÁR.

Telefon: 78. Alapított 1857.

Termeli a legjobb minőségben a következő söröket:

KIRÁLY SÖR **KORONA SÖR** **SÖTÉT BAJOR-SÖR**

Legujabb műszaki berendezéssel és mesterséges pincehűtéssel felszerelve.

Nagyobb küldemények saját jéggel hűtött sörszállító-kocsijainkban szállítanak. — A különböző minőségű sörök szállítása palackokban is történik.

Bővebb felvilágosítással, nemkülönben árjegyzékkel kívánatra a serfözde készséggel szolgál.

Royal nagyétteremben kizárólag e serfözde söre méretik ki.

Nyomatott VITEZ A. UT. KASSA